

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าปัจจุบันสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยได้พัฒนาและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ความเจริญก้าวหน้าด้านวิชาการ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเข้ามามีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนในประเทศมากขึ้นเป็นลำดับแนวโน้มของสังคมกำลังพัฒนาเข้าสู่ความเป็นอุตสาหกรรมและการบริการ วิถีชีวิตในสังคมเปิดกว้าง สภาพ-การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาและเพิ่มพูนความรู้และทักษะพื้นฐานของประชาชนให้สูงขึ้น อันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างเหมาะสม

การดำเนินงานจัดการศึกษาของรัฐที่ผ่านมา ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศได้รับการศึกษาภาคบังคับเท่านั้นซึ่งไม่สามารถสนองตอบและก้าวทันความเปลี่ยนแปลงทางด้านต่าง ๆ ได้ ทั้งภาครัฐหลายหน่วยงานและเอกชนหลายองค์กร ได้พยายามสร้างความสมดุลในการพัฒนาประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อให้สามารถพัฒนาผลเมืองของประเทศให้มีคุณภาพ ปรับตัวได้อย่างรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง และสามารถสร้างสรรค์สังคมไทยให้เจริญก้าวหน้า การศึกษาเป็นกระบวนการหนึ่งที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ ในสภาพปัจจุบัน การจัดการศึกษายังไม่สนองต่อความต้องการในการพัฒนาบุคคล ชุมชน ท้องถิ่น และประเทศซึ่งกำลังเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษา และหลักสูตรการศึกษาหลายระดับได้มุ่งเน้นที่จะพัฒนาคนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2535)

การพัฒนาคนให้มีคุณภาพที่ดีขึ้นนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาทักษะพื้นฐานของแต่ละคนตั้งแต่เยาว์วัยให้มีความพร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น การพัฒนาพื้นฐานของคนนั้นต้องพัฒนาทักษะการติดต่อสื่อสารเป็นอันดับแรก ซึ่ง วราภรณ์ บัวโตน (2536) กล่าวว่า การติดต่อสื่อสารนับว่ามีความสำคัญต่อมนุษย์มากที่สุด เนื่องจากการติดต่อสื่อสารช่วยให้มีความเข้าใจในความต้องการของกันและกัน ช่วยลดความขัดแย้ง และช่วยให้มนุษย์

อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข พื้นฐานที่สำคัญของมนุษย์ที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารกันและกัน ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ซึ่งเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของภาษา ทุกชนชาติจึง ได้มีการสอนภาษาให้กับประชาชนในชาติของตน เพื่อใช้ในการติดต่อสื่อสาร อันเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น

ภาษาเป็นสื่อกลางที่สำคัญต่อการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างมวลมนุษยชาติ ประเทศไทย มีภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติ ที่คนไทยมีความภาคภูมิใจที่ได้ใช้ภาษาไทย (พูนสิน บุตรภักดี, 2535) ภาษาไทยเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารในชีวิตประจำวัน ทำให้เข้าใจ ความหมาย ความคิด ความรู้สึก เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน ความสำคัญของภาษาไทย เป็นสิ่งที่ควรธำรงรักษาไว้ให้มีอยู่สืบไปโดยการถ่ายทอดสู่เยาวชนรุ่นหลังด้วยการให้การศึกษา ตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงระดับอุดมศึกษา สำหรับในโรงเรียน ภาษาไทยเป็นวิชาทักษะที่จะนำไปสู่ การเรียนรู้วิชาอื่น ๆ เด็กที่มีความสามารถหรือมีทักษะทางภาษาดีพอ จะปรับตัวให้อยู่ ในสังคมได้ดี (นรา อารังสุข, 2536)

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) กำหนดให้ วิชาภาษาไทยอยู่ในกลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ที่จะนำไปใช้เรียนรู้กลุ่มประสบการณ์ อื่น ๆ โดยเน้นให้ผู้เรียน อ่านออก เขียนได้ อ่านคล่อง เขียนคล่อง และคงสภาพรู้หนังสือ จึงกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนการสอนภาษาไทยไว้ดังนี้ (กรมวิชาการ, 2535)

1. ให้มีทักษะในการฟัง พูด อ่าน และเขียน
2. ให้สามารถใช้ภาษาติดต่อสื่อสารทั้งการรับรู้ และการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด
3. สามารถใช้ภาษาได้ถูกต้อง เหมาะสมกับกาลเทศะ และบุคคล
4. ให้มีนิสัยรักการอ่าน
5. ให้สามารถใช้ประสบการณ์จากการเรียนภาษาไทยในการคิดการตัดสินใจ

แก้ปัญหาต่าง ๆ

6. ให้มีความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาไทย

จากจุดมุ่งหมายของหลักสูตรประถมศึกษาดังกล่าว การเรียนการสอนภาษาไทย ชี้ให้เห็นว่า นักเรียนประถมศึกษาจะต้องมีความรู้ความเข้าใจ หลักเกณฑ์ทางภาษาโดยเฉพาะ การอ่าน และการเขียน เพราะความรู้ความเข้าใจหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการอ่านและการเขียน เป็นพื้นฐานของการเรียนภาษา การเรียนการสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษามีความมุ่งหวังให้ ผู้เรียนมีคุณลักษณะด้านการอ่าน คือ มีนิสัยรักการอ่าน ด้วยการส่งเสริมให้ผู้เรียน อ่านคล่อง

เขียนคล่อง มีนิสัยที่ดีในการอ่าน อ่านหนังสือได้หลายประเภท และอ่านได้เป็นจำนวนมาก
ซึ่งจะเป็นพฤติกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้และสร้างนิสัยในการแสวงหาความรู้ ผู้เรียนที่มีนิสัย
รักการอ่าน จะมีความรู้ และมีความคิดกว้างไกลซึ่งจะมีประโยชน์ในการดำรงชีวิต

(กรมวิชาการ, 2535) ครูในระดับประถมศึกษาจึงควรให้ความสำคัญต่อการพัฒนาทักษะ-

การอ่านของเด็กให้มากกว่าทักษะอื่น ๆ และในการปฏิบัติจริง พูนสิน บุตรภักดี (2535)

กล่าวว่าการสอนการอ่านมีปัญหาอยู่หลายประการ เช่น ตัวเด็ก ตัวครู สิ่งแวดล้อม เป็นต้น

ปัญหาจากตัวเด็กนับว่าเป็นปัญหาที่สำคัญยิ่ง โดยเฉพาะการอ่าน และออกเสียง ได้แก่ การอ่าน
สะกดคำยาก การอ่านสลับอักษร อ่านแบบนกแก้ว อ่านซ้ำ อ่านผิดความ ออกเสียงเพี้ยน เป็นต้น

สอดคล้องกับ มณฑา ธงอินเนตร (2528) และสมบัติ ตัญจรัยรัตน์ (2531) ได้สรุปถึงสภาพ

ปัญหาการอ่านในใจของเด็กประถมศึกษาไว้ 3 ประเด็น คือ (1) เด็กไม่ได้รับการฝึกอ่าน-

ในใจที่ถูกวิธี (2) ครูและนักเรียนไม่เห็นคุณค่าของการอ่านในใจ และ (3) ครูไม่ทราบ

วิธีสอนและวิธีฝึกการอ่านในใจที่ถูกต้อง จะเห็นได้ว่าปัญหาด้านการอ่านของนักเรียน คือไม่ชอบ
การอ่านหนังสือ อ่านแล้วไม่เข้าใจ และจับใจความเรื่องที่อ่านไม่ได้ เพราะนักเรียนไม่ได้

รับการฝึกทักษะการอ่านอย่างแท้จริงจึงทำให้การอ่านไม่ถูกต้อง และไม่มีประสิทธิภาพ

การเขียนเป็นทักษะการแสดงออกที่สำคัญแทนคำพูด นอกเหนือไปจากประโยชน์ในชีวิต

ประจำวันแล้ว ในการเรียนการสอนเกือบทุกวิชาต้องอาศัยการเขียน เพื่อบันทึกถ้อยคำของครู

ของวิทยาการหรือของเพื่อน เพื่อรายงานหรือเพื่อเขียนตอบปัญหาต่าง ๆ โดยเฉพาะการเขียน

คำตอบในการทดสอบนับว่าเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง ดังนั้นการเขียนจึงเป็นรากฐานในการเรียนวิชา

ต่าง ๆ การเขียนในชีวิตประจำวันไม่ว่าจะเป็นการเขียน ข้อความ ประโยค วลี กลุ่มคำ

จะต้องเขียนให้ถูกต้องตามอักขรวิธี ถ้าหากเขียนคำผิดพลาด คลาดเคลื่อน หรือบกพร่องจะทำ

ให้ความหมายของคำเปลี่ยนไป ผู้สื่อสาร และผู้รับสารไม่สามารถสื่อความหมายได้ตรงกันและ

ในบางครั้งทำให้ความหมายไขว้เขวไปได้ (มยุรี เหมือนพันธ์, 2535) จากสภาพการจัด

การศึกษา ปัญหาที่มักพบอยู่เสมอเกี่ยวกับการเขียนคำในภาษาไทยในปัจจุบัน คือ การเขียน

สะกดคำผิด ซึ่งถือว่าเป็นข้อบกพร่องของทักษะในการเขียน จากการวิจัยของ ประสิทธิ์

สินทรัพย์ (2537) พบปัญหาในการเขียนดังนี้ (1) เขียนผิดเพราะเขียนเทียบกับคำบางคำ

(2) เขียนตามเสียงพูดที่ออกเสียงผิด (3) เห็นแบบอย่างผิด ๆ (4) เขียนตามความหมาย

ของคำ (5) ไม่ทราบความหมายของคำ และ (6) เขียนด้วยการเดา ซึ่งสอดคล้องกับ

นรา อารังสุข (2536) พบว่า สมรรถภาพในเรื่องการเขียนสะกดคำ มีผลสัมฤทธิ์ทาง-

การเรียนรู้ต่ำสุด เมื่อเปรียบเทียบกับ การใช้ภาษา การอ่านจับใจความ คำศัพท์ การเขียน-
เรียงความ และการเขียนจดหมาย

จากผลการประเมินคุณภาพนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทั่วประเทศของสำนักงาน-
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ปีการศึกษา 2532 พบว่ากลุ่มทักษะภาษาไทย มีคะแนน
เฉลี่ย 66.29 เท่านั้น (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2535) ซึ่งอยู่
ในเกณฑ์ค่อนข้างต่ำ และตามแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 7 (พ.ศ.2535-2539)
ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดเป้าหมายค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนของนักเรียนประถมศึกษา กลุ่มวิชาทักษะภาษาไทย ไว้ร้อยละ 70 และได้กำหนด
จำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ " อ่านคล่อง เขียนคล่อง " ไว้ร้อยละ 80 และจากการประเมิน-
คุณภาพนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มทักษะภาษาไทย ของสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดกาฬสินธุ์ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2533-2537 ซึ่งปรากฏผลโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจ
ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
ปีการศึกษา 2533-2537 ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์

วิชา	คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ปีการศึกษา 2533-2537				
	2533	2534	2535	2536	2537
ภาษาไทย	70.34	71.06	66.39	70.72	65.85

ที่มา: สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์

สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอกุฉินารายณ์ (2538) ได้ทำการประเมินผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มทักษะภาษาไทย ของโรงเรียนบ้านคำป่าหว่าน
ตั้งแต่ปีการศึกษา 2536-2538 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
ปีการศึกษา 2536-2538 ของโรงเรียนบ้านคำป้าวาน สำนักงานการประถมศึกษา
ศึกษาอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

วิชา	คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ปีการศึกษา 2536-2538		
	2536	2537	2538
ภาษาไทย	73.41	69.16	60.65

ที่มา: สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่าคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านคำป้าวาน สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอกุฉินารายณ์
ปีการศึกษา 2538 มีค่าเฉลี่ยเพียงร้อยละ 60.65 เท่านั้น ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับปีการศึกษา
อื่น ๆ ที่ผ่านมา ปรากฏผลอยู่ในระดับไม่น่าพอใจ จากการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ดังกล่าว กลุ่มทักษะภาษาไทย แยกเป็นรายสมรรถภาพต่าง ๆ 6 สมรรถภาพ คือ การฟัง
การอ่านจับใจความ การสะกดคำ คำศัพท์ การใช้ภาษา และการเขียนไทย ปรากฏว่า
สมรรถภาพที่ได้คะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การสะกดคำ การอ่านจับใจความ การสะกดคำ
โดยเฉพาะคำยาก (สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอกุฉินารายณ์, 2538) กระทรวง
ศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดให้มีการปฏิรูป-
การศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ในส่วนที่
เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยตรง คือ
การปฏิรูปหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน วิจัยดำเนินงานมุ่งเน้นความรู้ภาษาไทยให้ถึง
มาตรฐานทุกสมรรถภาพ (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์, 2538)

จากประสบการณ์ของผู้วิจัยที่ได้ทำการสอน วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
และการศึกษาความเป็นไปได้ในการดำเนินงาน (Feasibility study) ของโรงเรียน

บ้านคำป้าวาน สำนักงานการประถมศึกษาอำเภออุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี ระหว่างวันที่ 8-11 กรกฎาคม 2539 โดยได้ดำเนินการสังเกตการเรียนการสอน วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก ข และ ค รวมทั้งสัมภาษณ์ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก ข และ ค สัมภาษณ์นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก ข และ ค สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูในโรงเรียน การใช้สื่อประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สังเกตสภาพแวดล้อมทั่ว ๆ ไปของโรงเรียน และการตรวจเอกสารต่าง ๆ เช่น แบบกรอกคะแนนประเมินผลประจำปี (ป.02/4) สมุดประจำชั้น (ป.03) สมุดรายงานประจำตัวนักเรียน (ป.01) สมุดแบบฝึกหัดของนักเรียน ผลจากการศึกษาสภาพบริบทของการจัดการเรียนการสอน วิชาภาษาไทยในโรงเรียนสามารถสรุปปัญหาที่สำคัญได้ดังนี้

1. ปัญหาด้านครูผู้สอน พบว่าครูผู้สอนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2539 จะต้องสอนทุกวิชา และครูที่ทำการสอนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 3 คน มีครูที่จบวุฒิปริญญาตรีสาขาวิชาการบริหารการศึกษา 1 คน จบวุฒิปริญญาตรีสาขาวิชาสังคมศึกษา 1 คน และ จบประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ช่างศิลป์) ซึ่งไม่มีวุฒิทางการศึกษา 1 คน นอกจากนี้ยังพบว่าโรงเรียนบ้านคำป้าวาน เป็นโรงเรียนที่มีบุคลากรย้ายออก และย้ายเข้าบ่อย ครูที่ทำการสอนในแต่ละระดับชั้นมีการเปลี่ยนแปลงทุกปีการศึกษา สำหรับในปีการศึกษานี้ ครูที่ทำการสอนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ไม่ได้ทำแผนการสอน และไม่ได้ใช้แผนการสอน แต่ใช้หนังสือแบบเรียนทำการสอน และใช้คู่มือครูในบางครั้ง การสอนทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำยาก จะสอนรวมกับคำใหม่ โดยให้นักเรียนอ่านตามและเมื่อนักเรียนอ่านเสร็จแล้วให้คัดลอกส่วนการทำแบบฝึกหัด ครูจะให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดของกรมวิชาการที่ทางราชการแจกให้การส่งงานจะให้นักเรียนส่งงานตามปกติ โดยที่ครูไม่ได้ใช้แบบบันทึกการส่งงาน การตรวจงานครูจะทำการตรวจงานโดยที่ครูไม่ได้ทำการบันทึกผลการทำงานของนักเรียน ส่วนการใช้สื่อการสอนของครูนั้น ครูมีการใช้สื่อในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนน้อยมาก

2. ปัญหาด้านผู้ปกครองและนักเรียน ผู้ปกครองของนักเรียนส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพการเกษตร และจะไปรับจ้างในเมือง ทำให้นักเรียนต้องอาศัยอยู่กับญาติ นักเรียนที่อาศัยอยู่กับญาติส่วนมากจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และมีปัญหาเรื่องการทำบ้านพอสมควร เพราะผู้ปกครองไม่สามารถช่วยนักเรียนในเรื่องการเรียนที่บ้านได้ เนื่องจากไม่มีเวลา และไม่รู้หนังสือ จากการพูดคุยกับนักเรียนพบว่านักเรียนส่วนมากไม่ค่อยทำการบ้าน เพราะทำไม่ได้

และสาเหตุที่ทำการบ้านไม่ได้เพราะต้องอาศัยอยู่กับ ปู่ ย่า ตา ยาย หรือญาติผู้ใหญ่ที่ไม่ค่อยรู้หนังสือ นักเรียนไม่ค่อยชอบเรียนภาษาไทยเท่าที่ควรเพราะขาดแรงจูงใจในการเรียน นักเรียนอยากทำแบบฝึกหัดที่มีรูปภาพ มีการแข่งขัน มีรางวัล แบบฝึกหัดที่มีรูปภาพควรระบายสีได้ด้วย นักเรียนชอบการอ่านเป็นกลุ่มมากกว่าการอ่านพร้อมกันทั้งชั้น- และควรมีการแข่งขันการอ่านบ้าง

3. ปัญหาด้านอาคารสถานที่ ในปีการศึกษาที่ผ่านมาและปีการศึกษานี้ทางโรงเรียนมีปัญหาเรื่องอาคารสถานที่เรียนของนักเรียน คือ มีจำนวนห้องเรียนไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียนทำให้ต้องใช้อาคารอเนกประสงค์ และได้ทุนอาคารเป็นที่ทำการเรียนการสอน ซึ่งปัญหาการขาดแคลนอาคารเรียนนับว่าเป็นปัญหาที่สำคัญเพราะในวันที่ฝนตก หรืออากาศหนาวจะทำให้นักเรียนไม่มีสมาธิในการเรียน

4. ปัญหาด้านสื่อการเรียนการสอน พบว่าสื่อการเรียนการสอนมีน้อยมากเนื่องจากงบประมาณมีจำกัด มีสื่อที่เป็นบัตรคำแต่มีไม่ครบทุกบท สื่อที่ห้องศูนย์สื่อส่วนมากจะเป็นสื่อจำพวก สมุดภาพ ภาพโปสเตอร์ และลูกโลก ส่วนศูนย์สื่อของกลุ่มโรงเรียนตั้งอยู่ที่ศูนย์วิชาการกลุ่ม โรงเรียนนาขามวิทยา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งอยู่ห่างจากโรงเรียนบ้านคำป่าหว่านประมาณ 6 กิโลเมตร โดยปกติครูจากโรงเรียนบ้านคำป่าหว่านจะไม่มายืมสื่อจากศูนย์สื่อของกลุ่มเพราะการเดินทางไม่สะดวก นอกจากนี้ครูจะผลิตสื่อเพื่อส่งเข้าประกวดหรือเพื่อทำผลงานทางวิชาการของตัวเอง การผลิตสื่อในกรณีดังกล่าวนี้ครูจะไม่ค่อยนำสื่อที่ผลิตออกมาใช้ในการเรียนการสอนแต่จะเก็บรักษาไว้เป็นอย่างดี

5. ปัญหาด้านผู้บริหารโรงเรียน พบว่ามีการนิเทศภายในบ้างแต่นาน ๆ ครั้งและครูจะได้รับการนิเทศจากศึกษานิเทศก์ของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ภาคเรียนละ 1-2 ครั้ง การนิเทศเป็นการพูดคุยเกี่ยวกับแนวการปฏิบัติงานที่ถูกต้อง วิธีการสอน อย่างกว้าง ๆ แต่ก็ไม่เน้นการผลิตสื่อมากนัก

ระหว่างวันที่ 26 สิงหาคม 2539 ถึงวันที่ 6 กันยายน 2539 ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบหาค่าความยากของคำยาก วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เล่มที่ 1 บทที่ 5-9 จากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 โรงเรียนบ้านคำป่าหว่านและโรงเรียนสามขารามบุรี-บางรุ้ง สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 224 คนที่เคยเรียนคำยาก วิชาภาษาไทย ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มาก่อน สาเหตุที่ผู้วิจัยเลือก

โรงเรียนบ้านคำป่าหว่านและโรงเรียนสามชารามบุรีรัมย์ เพราะทั้งสองโรงเรียนเป็นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเดียวกัน มีสภาพแวดล้อม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนใกล้เคียงกัน ปรากฏว่า ผลการทดสอบค่าความยากของคำยากในทักษะ-การอ่าน อยู่ระหว่าง .50 - .94 และ ค่าความยากของคำยากในทักษะการเขียน อยู่ระหว่าง .52 - .99

จากสภาพปัจจุบันปัญหาดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะดำเนินการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เพื่อสร้างแบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำยาก วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ทั้งนี้เพราะวิชาภาษาไทยเป็นวิชาที่กรมวิชาการกำหนดให้อยู่ในกลุ่มวิชาทักษะที่จะเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้กลุ่มประสบการณ์อื่น ๆ วิชาที่อยู่ในกลุ่มทักษะนี้จะเกิดการเรียนรู้ได้ดีก็ต้องมีการฝึกฝนบ่อย ๆ แบบฝึกเป็นสื่อที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกซ้ำบ่อย ๆ ได้ และสามารถนำไปฝึกด้วยตนเองที่บ้านได้ ซึ่งจะเป็นการช่วยสร้างนิสัยรักการอ่าน การเขียน และการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองให้กับนักเรียน การฝึกทักษะทางภาษาจะอาศัยเฉพาะแบบเรียน และแบบฝึกหัดในบทเรียนเพียงอย่างเดียว นั้น ไม่ช่วยให้เด็กเข้าใจถึงสิ่งที่เรียน และไม่ช่วยให้มีทักษะทางภาษาที่ดีได้ ซึ่งสอดคล้องกับ วนิดา สุขวนิช (2536) ซึ่งกล่าวว่า นอกจากครูจะต้องเอาใจใส่เป็นพิเศษและฝึกฝนทักษะด้านการอ่าน และการเขียนสะกดคำแล้ว ครูต้องค้นคว้านวัตกรรม เทคนิควิธีการต่าง ๆ ที่น่าจะมีผลทำให้นักเรียนสนใจ และช่วยฝึกทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำให้ดีขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา ซึ่งจะดำเนินการพัฒนาในเรื่องดังต่อไปนี้

1.2.1 เพื่อสร้างแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำยาก วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

1.2.2 เพื่อนำแบบฝึกที่พัฒนาแล้วไปทดลองใช้เพื่อหาประสิทธิภาพ 80/80 อีกครั้งหนึ่ง และหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

1.3 ขอบเขตและข้อจำกัดของการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา ผู้วิจัยได้ศึกษากิจกรรมการเรียนการสอน

จากคู่มือครู และการสอนของครูในโรงเรียนกรณีศึกษาแล้วนำมาพัฒนาปรับปรุง ด้านกิจกรรม- การเรียนการสอน และสื่อประกอบการเรียนการสอนโดยเฉพาะแบบฝึกทักษะการอ่านและเขียน สะกดคำยากเพื่อให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น โดยเฉพาะทักษะการอ่านและ การเขียนสะกดคำ โดยมีนักเรียนร้อยละ 50 มีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านและการเขียนสะกด คำยากไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

1.3.1 กลุ่มเป้าหมาย เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2540 โรงเรียนบ้านคำป่าหว้าน สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอภูซำรายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 90 คน

1.3.2 เนื้อหาที่ใช้ในการทดลองเป็นเนื้อหาคำยาก วิชาภาษาไทยบทที่ 5-9 ตาม หลักสูตรพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เล่ม 1 และเป็นคำยากที่ได้จากการทดสอบทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำยาก จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 224 คน เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 โรงเรียนสามราษฎร์บำรุงและ โรงเรียนบ้านคำป่าหว้าน สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอภูซำรายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ คำยากที่ได้เป็นคำที่มีค่าความยากที่นักเรียนอ่านผิดตั้งแต่ .50 - .94 และเขียนผิด- ตั้งแต่ .52 - .99 จำนวน 43 คำ

1.3.3 ระยะเวลาในการทดลอง เวลาในการทดลองเพื่อหาประสิทธิภาพของ เครื่องมือใช้เวลา 45 คาบ คาบละ 20 นาที กระทำในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2540 การตรวจสอบเพื่อตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ใช้เวลา 15 คาบ คาบละ 20 นาที

1.3.4 คะแนนที่ได้จากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทักษะการอ่านและ การเขียนสะกดคำยากเมื่อนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานร้อยละ 80 มีผู้ผ่านเกณฑ์ ที่กำหนดอย่างน้อยร้อยละ 50

1.3.5 แผนการสอนระดับบทเรียน เรื่องคำยาก ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 4 แผน โดยนำไปให้คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ เพื่อทำการแก้ไข

ข้อจำกัดในการวิจัยครั้งนี้เนื่องจากการเป็นการศึกษาเฉพาะกรณีเกี่ยวกับการสร้างแบบฝึก ผลที่ได้จากการพัฒนามาแล้วนั้นหากจะนำไปใช้ได้จะต้องพิจารณาว่าสอดคล้องกับความต้องการ หรือประยุกต์ให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่ต้องการใช้

1.4 ข้อตกลงเบื้องต้น

1.4.1 การวิจัยในครั้งนี้เชื่อว่า ฐานะเศรษฐกิจ ครอบครัว สังคม อาชีพของบิดามารดา และเพศของกลุ่มเป้าหมาย ไม่มีบทบาทหรือส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำยาก

1.4.2 นักเรียนในกลุ่มเป้าหมายไม่เคยเรียนเนื้อหาคำยาก วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เล่ม 1 บทที่ 5-9 มาก่อน

1.4.3 คะแนนที่ได้จากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำยาก วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เล่ม 1 บทที่ 5-9 ถือว่าเป็นผลจากการทำแบบทดสอบ อย่างเต็มความสามารถของนักเรียนในกลุ่มเป้าหมายทุกคน

1.5 คำนิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้งานวิจัยและพัฒนามีความหมายชัดเจน ผู้วิจัยได้กำหนดความหมายของคำศัพท์ที่ใช้ในการวิจัยไว้ดังนี้

1.5.1 เกณฑ์มาตรฐาน หมายถึง เกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนดให้นักเรียนระดับประถมศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนร้อยละ 80

1.5.2 คำยาก หมายถึง คำยากที่กรมวิชาการกำหนดในเนื้อหา วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เล่ม 1 บทที่ 5-9 และเป็นคำยากที่ผู้วิจัยได้ไปทดสอบทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำยากกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 โรงเรียนสามชุกรามรักษ์บำรุง และโรงเรียนบ้านคำป่าหว้าน สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 224 คน คำยากที่ได้เป็นคำที่มีค่าความยากที่นักเรียนอ่านผิดตั้งแต่ .50 - .94 และเขียนผิดตั้งแต่ .52 - .99

1.5.3 แบบฝึก หมายถึง แบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำยาก วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เล่ม 1 บทที่ 5-9 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวของ จีวีวรรณ จินดาพล (2528); นวลโย หนูมี (2529); มยุรี เหมือนพันธุ์ (2535); วรณี โสสมประยูร (2537) และนิคม ศิลาสูงเนิน (2538) ซึ่งแบบฝึกจะประกอบด้วย ปกหน้า คำนำ สารบัญ คำแนะนำการใช้ กิจกรรมฝึกทักษะการอ่านจำนวน 4 ชุด กิจกรรมฝึกทักษะการเขียนจำนวน 4 ชุด กิจกรรมฝึกทักษะการอ่านและการเขียนจำนวน 4 ชุด และปกหลัง

1.5.4 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำยาก วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เล่ม 1 บทที่ 5-9 เป็นแบบทดสอบอัตนัย 2 ฉบับ โดยแยกเป็น แบบทดสอบทักษะการอ่านสะกดคำยาก 1 ฉบับ และแบบทดสอบทักษะการเขียนสะกดคำยาก 1 ฉบับ

1.5.5 ประสิทธิภาพของแบบฝึก หมายถึง เกณฑ์การยอมรับประสิทธิภาพของกระบวนการและประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_1/E_2) ของแบบฝึกโดยถือเกณฑ์ 80/80 และมีค่าความคลาดเคลื่อน ± 2.5 ซึ่ง

80 ตัวแรกเป็นค่าเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละของคะแนนที่นักเรียนได้รับจากการทำแบบฝึกหัด

80 ตัวหลังเป็นค่าเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละของคะแนนที่นักเรียนได้รับจากการทำแบบทดสอบหลังเรียน (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2527)

1.5.6 แบบบันทึกการส่งงาน หมายถึง แบบบันทึกการส่งงานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้บันทึกการส่งแบบฝึกหัด หรือการบ้านของนักเรียน

1.5.7 การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม หมายถึง การสังเกตที่ผู้วิจัยเฝ้าสังเกตอยู่-วงนอกกระทำตนเป็นบุคคลภายนอก ไม่เข้าร่วมกิจกรรมที่ทำอยู่แต่เข้าไปอยู่ในบริเวณสถานที่นั้น

1.5.8 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การสังเกตที่ผู้วิจัยเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมกับกลุ่มคนที่ถูกทำการศึกษา โดยผู้วิจัยจะแสดงบทบาทเป็นครูผู้สอนวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในการสังเกตจะมีกระบวนการ 3 ขั้นตอน คือ การสังเกต การซักถาม และการจดบันทึก

1.5.9 การบันทึกภาคสนาม หมายถึง การบันทึกข้อมูลที่ได้จากการสังเกต ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นระหว่างที่ผู้วิจัยร่วมอยู่ในเหตุการณ์นั้น ๆ ในการจดบันทึกกระทำเพื่อป้องกันการลืม ช่วยเรียบเรียงความคิดในการวางแผนต่อไป ช่วยสรุปข้อมูลเป็นระยะ ๆ การเขียนบันทึกภาคสนามไม่ใช้การเขียนรายงาน การเรียบเรียงถ้อยคำและเนื้อหาไม่จำเป็นต้องสมบูรณ์ สิ่งที่ปรากฏในบันทึกภาคสนามเป็นการจดบันทึกสิ่งที่สังเกตได้ตามความเป็นจริง

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 เป็นการช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาภาษาไทยด้านทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำยาก

1.6.2 เป็นการกระตุ้นให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นที่จะฝึกฝนทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำยาก ในวิชาภาษาไทย

1.6.3 เป็นแนวทางในการสร้างแบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนในเนื้อหาอื่น ๆ ในวิชาภาษาไทยทุกระดับชั้น